

Tortosa, capital dels Països Catalans

A la memòria de mossèn Manyà

Que els tortosins estimem Tortosa a certa cabal, en embla que és la cosa més natural del món; i que a més vulguéssim per a ella les màximes glòries i riqueses, també. Això honra al qui ho realitza. Pos bé, amb aquesta finalitat encapçalat aquest article a l'hon i glòria de la nostra ciutat besada pel pare Ebre, com també per estar envoltada per la nostra encana Pannos, la Mare de Déu de la Cinta. Amb tal finalitat dividireu aquest escrit en quatre brans punts, que seran: religiositat, cultura, història i conseqüències.

En quant a la primera, diu que nostra religiositat sempre ha estat molt arrelada i potent ja des del començament del cristianisme I, sobretot, des de la restauració de la diòcesi de Tortosa l'any 1148, com ho demostren, entre altres fets especials, els molts de convents i ermites, a més de la nostra gran catedral i altres temples estesos, com el de Jesús. I per a no allargar massa la cosa explicant els que ja en'ha ha dit moltes vegades, en remetré a contar que, entre altres llibres plàdols, pintures, etc., fets per digníssims autors ben nostres, possem, últimament, la magnífica i ben presentada obra, tant de fons com de forma, "La Santa Cinta de Tortosa", d'en Marià Jover i l'Íllx, editada fa dos anys per la Cooperativa Gràfica Dertosem. I encara que ella està dedicada especialment a la nostra Mare i Senyora, també hi trobareu molts d'altres aspectes que es refereixen a la creença religiosa que hem tingut i tenim fonamentada en voritats no gens dubtoses per als qui tenim la sort de tindre fe. De tots motos podem dir que des de Sant Rufo, fill de Sinó el Cirineu i primer bisbe de Tortosa, segons tradició, nomenat per l'apòstol dels gentils Sant Pau, l'any 81, fins al volgutísim Dr. en Ricard Carles i Gordó, la història tortosina està farrada d'hojys de la nostra catòlicitat. Podria omplir molts d'articles com aquest de l'ouzece fets a la nostra gent per vers savis i sants, com el marítim Francesc Gil de Feleric; però per no allargar-me massa, deixem-ho per a un altra ocasió.

En quant a la cultura, crec que, sense posar-ne cap monyo, podríem molt bé tractar de tu a tu a altres ciutats i l'haue de molta més envergadura popular, industrial, etc. Agafats al vol –com els estor-nells– solament en nomenaré uns quants, tots ells de gran categoria, tals com el famós filòsof Abu-Baquar; el coronel Joan d'Alfons, que feu presoner en la batalla de Pavia al rei de França Francesc I en 1525; el famós poeta Vicent Garcia, Rector de Valldigna; mossèn Bellpuig, poeta; el canonge Dr. en Joan B. Manyà, filòsof i teòleg; Gimeno, pintor; Querol, escultor; nostre bisbe, després Papa, Adrià VI; Enric Bayerri, historiador; Joan Lamote de Grignon, com Felip Pedrell, gran músic; Ramon Calera, militar; la dinastia dels Cervotós, pintors i escultors, etc. I amb llibres extraordinaris com "Les Costums de Tortosa" del 1277, "Els Col·loquis de la Ciutat de Tortosa", de Cristòfor Despuig, "Teologúmena" del Dr. Manyà, i molts altres més; així com també la farrada Col·legi de Sant Lluís, fundada per Carles V, seu Universitat a Dintenda, a més de tindre un Institut de segona ensenyança, Conservatori Professional de Música i altres centres oficials i particulars que ens honren. Tantú en nostra ciutat han hagut fets extraordinaris i trascendentals, tals com succeiren la famosa Disputa Jueu-Cristiana del segle XV, que cridà l'atenció a mig món; reunions, viles vegades, de la Generalitat de Catalunya, ja que molts de presidents d'ella foren tortosins; etc. I no poso cap nom dels autors que encara viuen perquè no voldria ferir cap susceptibilitat tot i reconeixent que amb el seu ef-fort intel·lectual honren Tortosa i la seua persona.

Referint-nos a la nostra història, en principi ibèrica, assegurem que és tan loable i digna com la primera. Podem dir que ja en temps romà tenien la nostra pròpia moneda. Que en el dels pòds posseïrem homes de molta aplicació. Dintre tinguerem els arabs, que conqueriren nostra població el 713-18, llurant-nos dels moros el nostre Comte Ramon Berenguer IV el 1148. Dint també que Tortosa va ajudar al gran rei Jaume I per a conquerir Mallorca i ve donar el cas de què, trobant-se pre a la nostra ciutat, pels Consells, conegué fugir, anant-se'n a Orta. Jaume II celebrà Corta a casa nostra

el 1318. El 15 de gener del 1420, Alfons el Magnànim traslladà les Corts a Tortosa; i el 21.V de l'any següent, la reina Maria hi convocà també Corts, com després també ho feu l'II del 1428 Ferran d'Antequera. El primer de març de 1481, fou rebut triomfalment el famós Príncep de Viana, que tant es-timàvem tots els catalans. També Ferran el Catòlic, que per raons del seu casament amb Isabel de Cas-tella fou excomulgat, encara que després se li aixecà la sanedó per 1484-85 convocà Corts a Tortosa, que per cert tenia llavors crec que 6.946 habitants. Bo és saber que el Marquesat de Tortosa l'obtin-gué l'any 1148 el propi Comte Berenguer IV, nostre lliberador, éssent concedit després, el 1329, pel rei Alfons III, al seu fill l'Infant Ferran. I saltant a gran trinxera –com ho fan les cabres salvages pel Port– els nombrosos fets històrics, és cert que el 1811 els francesos conqueriren Tortosa, de la qual es diu que cinc anys després solament tenia 5.343 habitants. Encara és famosa aquella dita tortosina de: "Que vingua el que Déu vulgui, sol no vinguen els francesos". Tan malament es van dipul portar, tot i que més d'una vegada digueren la missa en francès a la nostra catedral. Ja més cap a n'aquí l'ar-xe Teodor González i el seu germà els qui, xocant amb les altes autoritats, enderrocaren les mu-ralles que oprimien la ciutat. Últimament, durant els tres dies més famosos de Setmana Santa del mes d'abril de 1938, l'aviació nacional fou qui va vindre amb els seus jorlers a bombardejar-la, deixant-la "KO", de les quals ferides s'ha anat refent apoc i apoc i de la qual tragèdia, o paregudes, Déu ens en llure per sempre més, ara que encara les desgràcies serien mil vegades més contuplicades i horriboses.

I com a conseqüència de tot el que de manera tan resumida acabem de dir, el que ens agradaria que dels Països Catalans que formen els regnes de València, Mallorca i el Principat de Catalunya amb el Rosselló, etc., amb uns deu milions d'habitants, fos, per les raons esmentades i altres més, Tortosa la seua capital. (Crec que això la beneficiaria no poc). I, més, per trobar-se situada precisament en un lloc de predilecció i en el bell mig dels setanta-mil quilòmetres quadrats que tenen i mirat en l'aspecte llargada.

Ja veig que algú em dirà que quel entenc jo per Països Catalans. Pos bé: puc respondre-li, genèral-ment, que aquests no són altra cosa que tots aquells terrenys que durant segles i més segles han estat lligats amb els nostres contes, reis i institucions; com també amb la nostra catòlicitat, cultura i dret amb la mateixa bandera de les quatre barres i que amb llurs diferències dialectals (que són com el fons que ensaïenem, perquè la llengua literària està formada en els centres intel·lectuals literaris de les grans ciutats) tots parlem la mateixa rica llengua catalana. Aquesta és la resposta i ris més. No us sem-bla, amic, que pel que acabo de dir, tot això té donat caràcter de personalitat pròpia i ferma com un ver cos històric i actual digne d'apreciar-se i estimar-se de veritat i que conté que això no és que una idea meua, ni molt menys, sinó que ja arranca d'altres bons pensadors i fa anys i més anys que s'ha dit i exposat ben clarament.

Ah, per principi, sempre atato el que mana l'autoritat legítima, perquè sinó mai no ens enten-dríem i sempre aniríem cap al caos. Però, en canvi, també crec que el pensament és llure –com l'ho-me– i que des de defensar-lo noblement si el trobo ben avalat pel sentiment i per la lògica més seriosa i depurada. Pensem que encara que la veritat humana, per se, és el què és, en misicula –car la divina ho és en majestada per pertencixer a un altre ordre infinitament superior–, cadascú pensa que el seu és el què és propi, pel que llavors pot donar-se al cas d'haver criteris oposats defensats aferrissadament i digns, o la seua cap mena de nobles, tot perquè encara no hem après a tolerar-nos. Què trist que és, amic, l'haue de viure en l'error, o sobre veritats dubtoses, car no sempre l'home expressa realitats existents ni creu que aquesta realitat vique en el seu propi si, sinó en el meu propi "mi"!!!

I pensar que quan un individu i sobretot tot un poble, guien-se per la abel·li llum de l'espòme es desenten de tota mena de raons, llavors, solament ar' tot governar en dictadura passant de ciutadà a súbdit obligat!!! I menys mai si aquesta està dirigida per un home prulent, xavi i sant. Però, on està aquest home!!!

Que la Mare de Déu de la Cinta ens beneïxque a tots i que passéssim uns bones Festes Majors, ben plenes de tranquil·litat i d'alegria.

M. MARTINES I SOLA

